

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att förbättra uppföljningen av tvångsvården

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Socialstyrelsen i uppdrag att vidta vissa åtgärder i syfte att förbättra möjligheterna till uppföljning av tvångsvård. Uppdraget ska genomföras i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, E-hälsomyndigheten och Inspektionen för vård och omsorg. Uppdraget avser både rättspsykiatrisk vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV) och psykiatrisk tvångsvård enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT).

Deluppdrag 1: Utredda förutsättningarna för alternativa metoder att samla in data

I syfte att förbättra dokumentationen av tvångsvård och tvångsåtgärder ska Socialstyrelsen genomföra en förstudie angående möjliga förändringar avseende exempelvis variabelinnehåll, registeruppbyggnad och föreskrifter samt nya tekniska lösningar för insamling och digital överföring av data. I förstudien ska flera perspektiv belysas så att resultatet av förstudien ger en så hög datakvalitet som möjligt samtidigt som det förbättrar och förenklar för vårdgivarna. I uppdraget ingår att Socialstyrelsen ska dra nytta av och visa på goda exempel när det gäller organisering, arbetsformer och myndighetsstrukturer inom motsvarande verksamhetsområden i andra nordiska länder när det gäller att inhämta information om alternativa metoder för insamling av data.

Deluppdrag 1 ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2018. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Deluppdrag 2: Förbättra kvaliteten i data om tvångsvård och tvångsåtgärder i den befintliga insamlingsmetoden

Socialstyrelsen ska genomföra åtgärder med syfte att förbättra kvaliteten i statistikprocessens alla delar avseende tvångsvård enligt LPT och LRV i patientregistret, med fokus på att förbättra och förenkla datainsamlingen.

Deluppdrag 2 ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2017. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

I Ds 2014:28 Delaktighet och rättssäkerhet vid psykiatrisk tvångsvård föreslås att en myndighet får i uppdrag att utreda behovet av och förutsättningarna för en nationell beslutsjournal för tvångsvård och tvångsåtgärder. Bakgrunden var att Barnombudsmannen i sin granskning av den barn- och ungdomspsykiatriska vården konstaterat stora brister i dokumentationen av tvångsvård och tvångsåtgärder. Även Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har fattat flera beslut där myndigheten riktat skarp kritik mot vårdgivare på grund av bristande dokumentation. Brister finns också när det gäller landstingens rapportering av tvångsvård och tvångsåtgärder till patientregistret på Socialstyrelsen.

I Socialstyrelsens rapport "Täckningsgrader 2015 Jämförelser mellan nationella kvalitetsregister och hälsodataregistren" redovisar myndigheten en underrapportering till patientregistret avseende rättspsykiatrisk tvångsvård. När det gäller LPT finns det inget liknande kvalitetsregister, men det är enligt Socialstyrelsen troligt att det även där finns en underrapportering som leder till sämre kvalitet på data. I Socialstyrelsens rapport "Bättre vård – mindre tvång? Utvärdering av överenskommelsen om att förbättra den psykiatriska heldygnsvården" konstaterar Socialstyrelsen att rapporteringen av tvångsvård och tvångsåtgärder till patientregistret totalt sett har ökat, men att det fortfarande finns stora brister i kvalitet i inrapporterad data.

I dag ges ramarna för den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården i LPT och LRV, medan vårdens medicinska innehåll bestäms utifrån vad som anges i hälso- och sjukvårdslagen. Den sistnämnda lagen anger endast i allmänna termer sjukvårdshuvudmännens ansvar. Därför krävs andra former av styrning av vårdens innehåll. En viktig styrform är så kallad kunskapsstyrning. Med kunskapsstyrning menas ett system eller processer som syftar till att åstadkomma en evidensbaserad praktik där kvalitetssäkrad kunskap sprids och används samtidigt som icke evidensbaserade eller skadliga metoder rensas ut. Regeringen bedömer att det finns tydliga möjligheter att stärka kunskapsstyrningen inom svensk rättspsykiatri och psykiatrisk tvångsvård.

Regeringen avser att avsätta 3 000 000 kronor år 2017 och 3 000 000 kronor år 2018 för genomförande av uppdraget. Medlen utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Erika Borgny

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Den nationella samordnaren för utveckling och samordning av insatser inom området psykisk hälsa
Kammarkollegiet
E-hälsomyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Sveriges Kommuner och Landsting